

Zabawy paluszkowe dla małych dzieci

Dlaczego warto?

1. Poprawiają sprawność manualną dziecka, która potrzebna jest przy wykonywaniu czynności wymagających precyzyjnych ruchów rąk, np. przy ubieraniu się, pisaniu, rysowaniu, manipulowaniu różnymi przedmiotami.
Ich zaletą jest to, że można się w nie bawić z dziećmi, które są zbyt małe, aby stosować ćwiczenia i zabawy manipulacyjne tj. wycinanie, lepienie, układanie z klocków, rysowanie.
2. Wpływają na umiejętność komunikowania. Dziecko podczas zabaw uczy się podstawy dialogu, jaką jest naprzemiennność.
3. Budują pozytywny- emocjonalny kontakt pomiędzy dzieckiem, a osobą z którą się bawi.
4. Pomagają się zrelaksować i skoncentrować na konkretnej czynności, co małym dzieciom często przychodzi z trudem.
5. Ułatwiają orientację w schemacie własnego ciała. Dziecko uczy się, jak się nazywają i gdzie znajdują poszczególne części jego ciała.
6. Wpływają korzystnie na rozwój mowy dziecka, wzbogacając jego słownictwo. Dziecko powtarzając za prowadzącym zabawę, uczy się poszczególnych słów, z czasem zapamiętując je.
7. Są atrakcyjnym sposobem na spędzenie z dzieckiem czasu.

Powinny się one odbywać w przyjaznej atmosferze oraz poczuciu bezpieczeństwa.

Specyfiką tego rodzaju zabaw jest ich nieustająca atrakcyjność pomimo częstego stosowania. Dzieci najczęściej domagają się wielokrotnego powtarzania zabawy: im młodsze dziecko tym wymaga więcej powtórzeń.

Przykładowe zabawy paluszkowe:

Małe rączki

*Małe rączki sobie klaszczą,
czasem także się pogłaszczą,
i w kolanka zastukają,
no i dzieciom pomachają.*

Rączki robią klap- klap- klap

*Rączki robią klap- klap- klap.
Nóżki robią tup, tup, tup.
Tutaj swoją głowę mam,
A na brzuszku bam- bam- bam.*

Rodzinka

(dotykamy kolejno paluszków dziecka, zaczynając od kciuka)

*Ten duży- to dziadziuś.
A obok – babunia.
Ten w środku -to tatuś.
A przy nim- mamunia.
A to jest- dziecinka mała.
A to- moja rączka cała!*

Głowa, ramiona...

(śpiewamy coraz szybciej, na melodię: „Siekiera, motyka”, dotykając rączkami dziecka jego części ciała)

*Głowa, ramiona, kolana, pięty,
Kolana, pięty, kolana, pięty.
Głowa, ramiona, kolana, pięty,
Oczy, uszy, usta, nos.*

Myszka

Idzie myszka do braciszka.

Tu wskoczyła, tu się skryła.

(ruch podobny do ruchów rączką; na słowa „tu wskoczyła, tu się skryła”- dziecko chowa rękę pod pachę, a następnie za kołnierz towarzysza zabaw).

PRZYTUŁANKI CZYLI WIERSZYKI NA DZIECIĘCE MASAŻYKI

ZABAWY RELACYJNO-RELAKSUJĄCE

opracowane przez Martę Bogdanowicz

ŚLIMAK

Ślimak, ślimak, wystaw rogi,
(Dziecko siedzi zwrócone do nas plecami lub leży
na brzuchu.
Rysujemy palcem na plecach dziecka spiralę.)
dam ci sera na pierog.
jak nie sera, to kapusty,
(Wewnętrzną stroną dłoni zataczamy coraz większe koła
na całych plecach.)
od kapusty będziesz tłusty.

ENTLICZEK PENTLICZEK

Entliczek pentliczek,
(Dziecko zwrócone do nas plecami.
Rysujemy na barkach dziecka pętelki i zawijasy.)
czerwony stoliczek,
a na tym stoliczku
(Rytmicznie gładzimy dziecko po plecach dłonią.)
pleciony koszyczek.

(kreślimy opuszkami palców kratkę.)

PIXIE I DIXIE

Raz, dwa, trzy, cztery,
(Dziecko zwrócone do nas plecami.
Naśladując palcami duże kroki, spacerujemy
po jego plecach w górę.)
maszeruje Huckleberry,
a tuż za nim Pixie, Dixie,
(Naśladując małe kroki, szybko kroczymy
palcami wskazującymi i środkowymi,
wykąpane w proszku „ixi”
(wielokrotnie)

MALPY

Jan Brzechwa
(Dziecko siedzi zwrócone do nas plecami.)
Małpy skaczą niedościgle,
(Naśladujemy dłońmi na jego plecach skoki,
na przemian opierając je na przegubach i na palcach.)
małpy robią małpie figle .
(Z wyczuciem np pociągamy dziecko za ucho,
czochemy jego włosy
lekkko łaskoczemy.)
Niech pan spojrzy na pawiana,
(Szybko obracamy dziecko tak, by twarzą było
zwrócone do nas, żartobliwie spoglądamy mu w oczy.)
co za małpa, proszę pana!

LIST DO BABCI

Kochana Babciu.

(Dziecko siedzi zwrócone do nas plecami, masujemy jego plecy-
wygładzamy papier

Piszemy palcem na plecach dziecka,)

KROPKA.

(z wyczuciem naciskamy plecy w jednym miejscu.)

Pisze Ci, że

(Kontynuujemy pisanie,
mam w domu kotka.)

KROPKA. z

(nów stawiamy kropkę.)

Kotek chodzi,

(Kroczymy palcami,)

kotek skacze,

(„skaczemy”, opierając dłoń na przemian
na przegubie i na plecach.)

kotek drapie,

(Delikatnie drapiemy dziecko po plecach,)

kotek chrapie.

(opieramy na nim głowę i udajemy chrapanie.)

Składamy list,

(Krzyżujemy ręce dziecka,)

naklejamy znaczek

(dotykamy jego czoła wewnętrzną stroną dłoni.)

i zanosimy na pocztę.

(Bierzemy dziecko na ręce i spacerujemy z nim.)

IDZIE, IDZIE

Idzie, idzie stonoga, stonoga, stonoga,

(Dziecko leży na brzuchu.

Spacerujemy palcami po jego plecach – „dużymi krokami”.)

a tu... noga!
(Chwytnamy dziecko za nogę,
Idzie, idzie malec, malec, malec,
(wędrujemy po niej dwoma palcami
w kierunku stopy, stawiając drobne krocuki.)
a tu... palec!
(Chwytnamy dziecko za palec,
Idzie, idzie koń, koń, koń,
(delikatnie, lecz zdecydowanie,
naciskamy jego plecy dłońmi zwiniętymi w pięści na przemian.)
a tu... dłoń!
(Chwytnamy dziecko za dłoń,
Leci, leci sowa, sowa, sowa,
(szybko muskamy jego rękę opuszkami palców,)
a tu... głowa!

SŁOŃ NA WYCIECZCE

Bolesław Kołodziejski

(Dziecko siedzi zwrócone do nas plecami.)
Szedł sobie słoń na wycieczkę,
(wyczuciem naciskamy jego plecy
wewnętrzną stroną na przemian.)
z tyłu na plecach miał teczkę,
(Rysujemy palcem prostokąt,
nos długi – trąbę słoniową rysujemy trąbę.
i kiwał na boki głową.
(Ujmujemy głowę dziecka
i ostrożni kołyszymy nią na boki.)
Wolno szedł słonik, szurając
(Naciskamy plecy dziecka
wewnętrzną stroną dłoni na przemian;)
nogami jak wielkie kloce.

Tak ociężałe jak... słońce
(naciskając dłońmi na przemian,
wolno przesuwamy je wzdłuż kręgosłupa do góry.)
szedł sobie wolniutko po drodze.

IDZIE PANI, WIETRZYK WIEJE

Idzie pani: tup, tup, tup,
(Dziecko zwrócone do nas plecami.
Na przemian z wyczuciem stukamy w jego plecy opuszkami
palców wskazujących.)
dziadek z laską: stuk, stuk, stuk,
(delikatnie stukamy zgiętym palcem,)
skacze dziecko: hop, hop, hop,
(naśladujemy dłonią skoki, na przemian opierając ją
na przegubie i na palcach;)
żaba robi długi skok.
(z wyczuciem klepiemy dwie odległe części
ciała dziecka np. stopy i głowę)
Wieje wietrzyk: fiu, fiu, fiu,
(dmuchamy w jedno i w drugie ucho dziecka,)
kropi deszczyk: puk, puk, puk,
(delikatnie stukamy w jego plecy wszystkimi palcami.)
deszcz ze śniegiem: chlup, chlup, chlup,
(Klepiemy dziecko po plecach dłońmi złożonymi
w „miseczki”.)
a grad w szyby łup, łup, łup.
(lekką stukamy dłońmi zwiniętymi w pięści,)
Świeci słońko,
(gładzimy wewnętrzną stronę dłoni ruchem kolistym.)
wieje wietrzyk,
(Dmuchaemy we włosy dziecka,)
pada deszczyk.
(z wyczuciem stukamy opuszkami palców w jego plecy.)

Czujesz dreszczyk?
(leciutko szczypiemy w kark).

PRAWA DZIECKA

Organizacja Narodów Zjednoczonych uchwaliła w 1989 r. Konwencję o Prawach Dziecka, a Polska dokonała ratyfikacji w 1991 r. Konwencja ta określa kompleksowo status prawny i społeczny dziecka do 18 roku życia z uwzględnieniem obowiązujących we współczesnym świecie regulacji międzynarodowych oraz dorobku pedagogiki w zakresie wychowania dzieci.

Zgodnie z konwencją, dziecko nabywa praw podmiotowości w zakresie posiadania wolności, a nie bycia przedmiotem, do którego mają prawo inne osoby.

Z uwagi na dobro dziecka, konwencja nakłada na rodziców, opiekunów, nauczycieli, organy władzy państwowej obowiązki kierowania się dobrem dziecka we wszystkich działaniach na jego rzecz, uwzględniając jego godność osobistą i tożsamość; przy czym państwo ma obowiązek zapewnienia dziecku potrzeb zdrowotnych i bytowo- wychowawczych.

Prawa zawarte w konwencji można podzielić na kategorie:

- a) zapewnienia
- b) ochrony
- c) uczestnictwa

Zapewnienia dotyczą: prawa do posiadania, otrzymania lub dostępu do dóbr i świadczeń typu: imię, obywatelstwo, opieka zdrowotna, opieka nad sierotami i osobami niepełnosprawnymi, edukacja, odpoczynek, zabawa.

Ochrona w zakresie: przed szkodliwymi praktykami, np. separacji od rodziców, udział w działaniach wojennych, handel dziećmi, wykorzystywanie seksualne, fizyczna i psychiczna przemoc.

Uczestniczenie: w byciu wysłuchanym przy podejmowaniu decyzji dotyczących życia dziecka, możliwość udziału w życiu społecznym poprzez wolność słowa i opinii, uczestnictwo w kulturze, religii, języku.

Przyznane dziecku prawa można ująć następująco:

1. Prawa i wolności osobiste.
2. Prawa kulturalne.
3. Prawa socjalne.
4. Prawa polityczne.

Edukacja w zakresie praw dziecka jest nauką o prawach dziecka, a ściślej rzecz ujmując- na rzecz dziecka, a oznacza to, że w przedszkolu uświadamiamy im dlaczego prawa te są bardzo ważne i powinny być przestrzegane. Aby prawa dziecka nie były oderwane od rzeczywistości ważnym jest, aby dziecko znało również swoje obowiązki, które polegają głównie na uczeniu się postępowania zgodnego z ogólnymi zasadami współżycia społecznego.

Wychowanie przedszkolne, jako pierwszy stopień w edukacji dziecka, ma na celu wspomaganie i ukierunkowywanie jego wszechstronnego rozwoju, zgodnie z wrodzonym potencjałem i możliwościami rozwojowymi dziecka. Przedszkole tworzy warunki materialne i niematerialne, w których dziecko ma możliwość podejmowania i inicjowania różnych form aktywności, zdobywania umiejętności ułatwiających później adaptację szkolną, a także osiągnięcie gotowości szkolnej.

Adresatami działań przedszkola są dzieci i ich rodzice, wobec których przedszkole pełni funkcję doradczą i wspierającą działania wychowawcze, a realizuje je w oparciu o następujące obszary edukacyjne:

1. Poznawanie i rozumienie siebie i świata.
2. Nabywanie umiejętności poprzez działanie.
3. Odnajdywanie swego miejsca w grupie rówieśniczej
4. Budowanie systemu wartości.

Organizację placówki przedszkolnej szczegółowo wyznacza jej statut, który musi uwzględniać wszystkie prawa dziecka. Musi być on propozycją funkcjonowania placówki, otwartą na modyfikacje wynikające z aktualnych potrzeb.

W rozwoju pedagogicznym formułowano różne poglądy dotyczące praw dziecka oraz tworzono różne ich zbiory. Na szczególną uwagę zasługują prawa dziecka przedstawione przez Janusza Korczaka, wg którego naczelną zasadą jest to, iż dziecko jest człowiekiem, któremu należą się z tego tytułu wszelkie prawa.

Jako najważniejsze wymienić należy prawa:

- do szacunku,

- do niewiedzy,
- do niepowodzeń i łez,
- do upadków,
- do własności,
- do tajemnicy,
- do radości,
- do wypowiedzania swoich myśli i uczuć,
- do dnia dzisiejszego.

Inny typ praw zawarty jest w „Koncepcji pedagogicznej przedszkola”, wydanej przez Polską Fundację Dzieci i Młodzieży.

Dziecko ma wg niej prawo do:

- akceptacji takim, jakie jest,
- spokoju i samotności, gdy tego chce,
- indywidualnego procesu rozwoju i własnego tempa pracy,
- aktywnej dyskusji z dziećmi i dorosłymi,
- aktywnego kształtowania kontaktów społecznych i otrzymania w tym pomocy,
- zabawy i wyboru towarzyszy zabawy,
- przebywania wśród osób odpowiedzialnych i zaangażowanych, do których może się zwrócić,
- spolegliwych umów i kontaktów społecznych,
- badania i eksperymentowania,
- doświadczania konsekwencji własnego zachowania (ograniczonego względami bezpieczeństwa),

- otoczenia różnorodnego, bogatego w bodźce i poddającego się procesom twórczym,
- snu i odpoczynku, jeśli jest zmęczone,
- jedzenia i picia, gdy jest głodne i spragnione,
- nauki regulowania własnych potrzeb, zdrowego jedzenia.

W najnowszej pedagogice przedszkolnej kolejnym poziomem jest opracowywanie programów wychowawczych, w których dziecko jest współtwórcą w zakresie praw i obowiązków, a nauczyciel - twórcą, redagującym ten program. Na podstawie określonych w ten sposób praw i obowiązków tworzymy dziecięcy kodeks zachowań. Prawa dziecka podlegają szczególnej ochronie.

Należy jednak pamiętać, że dziecko musi mieć też obowiązki, gdyż w przeciwnym wypadku zderzenie ze światem dorosłym, jakkolwiek stopniowe lecz przecież nieuchronne, będzie zbyt bolesne.

Bibliografia:

- E. Belczewska, M. Herdę, E. Kwiatkowska, J. Wasilewska, A. Łada- Grodzicka- ABC... Program Wychowania Przedszkolnego XXI w. WSiP, Warszawa 2000.
- E. Brańska - Statut przedszkola (w:) Wychowanie w Przedszkolu, 4/2000.
- E. Czyż - Moje prawa. Komitet Ochrony Praw Dziecka. Warszawa, 1994.
- E. Kantowicz - Ochrona praw dziecka. Wyd. Żak, Warszawa.
- J. Korczak - Pisma wybrane. T. I, Nasza Księgarnia, Warszawa, 1957.
- J. Korczak - Myśl pedagogiczna. Nasza Księgarnia, Warszawa, 1983.
- Prawa człowieka, Model prawny. Wyd. Ossolineum, Wrocław- Warszawa- Kraków, 1991.
- A. Wróbel- Program wychowawczy (w:) Management w przedszkolu, wrzesień 2003.

Opracowanie:

mgr Jolanta Rozmysłowicz